

nedolžno dušo. — Kaj ne, nič kaj posebnega ne vidiš v življenju njegovem? Vendar nekaj mi je potisnilo pero v roko, da posvetim te vrstice njegovemu spominu, in to je: rajni Anzek ostal tudi kot dijak veren in pobožen; taki bi naj bili slovenski dijaki vsikdar! Naj v miru počiva!

Od Sv. Andraža v Slov. gor. (Društveno.)

Naše bralno društvo je imelo meseca januarija t. l. v gostilni g. Toša svoj V. občni zbor. Poročilo tajnikovo in blagajnikovo je dokazalo, da stoji društvo že na trdnih tleh. Število udov je zmiraj dokaj veliko. Denarne razmere so dobre, kajti društvo ima že svoj oder za gledališke igre in še črez 40 gld. v gotovini. V društvenem odboru za tekoče leto so: g. Ivan Strelec, nadučitelj, predsednik, g. Tomaž Golob, trgovec, podpredsednik, gosp. Josip Čeh, učitelj, tajnik in blagajnik, gg. Gregor Družovič, Franc Čuček in Jurij Petek, odbor-niki. Društvo je letos pridobilo tudi mnogo s tem, da je ustanovil gosp. nadučitelj Strelec, ki je sam izboren pevec, mešani in moški pevski zbor, kar smo žalibog do sedaj pogrešali, kar pa bo odslej gotovo veliko pripomoglo, da se obnesejo naše društvene veselice še sijajnejše. Da imajo udje primerno čtivo, skrbi odbor za dobre knjige in ljudstvu prikladne časopise.

Iz Celja. (Pravda z židom.) Dne 21. vršila se je pri okrožni sodnji v Celju glavna obravnava zoper Janeza Bratuša iz Obriža pri Središču. Slavno drž. pravdnistvo v Celju obtožilo je namreč z obtožnico z dne 18. dec. 1894 št. 9537. Janeza Bratuša zaradi hudodelstva po § 199 a 200 kaz. zak. storjenega s tem, da je v civilni pravdi z Jakobom Löwi zaradi neizpolnitve kupne pogodbe pri okrajni sodnji v Ormožu dne 18. maja 1894 storil glavno prisego, da, kolikor vé in se spominja, ni res, da bi se on zavezal tožitelju Jak. Löwi dne 20. okt. 1893. l. 25 drevenk ajde spraviti. Bil je torej obtožen zaradi krive prisige. Že pri obravnavi dne 22. avg. 1894 bil je Janez Bratuša zaradi tega hudodelstva obsojen in to zaradi tega, ker se mu ni posrečilo dokazati, da ni po krivem prisegel. Posrečilo se mu pa je po razsodbi najti po naključju eno pričo in sicer Franca Kolariča iz Stare ceste, kateri je slučajno pogajanja med Janezom Bratuša in Jakobom Löwi slišal. Vsled tega prosil je Janez Bratuša za obnovo kazenskega postopanja. Tej prošnji ugodila je okrožna sodnja v Celju in 21. jan. vršila se je nova obravnava. Pri tej obravnavi trdile so priče Jakoba Löwi Rudolf Löwi in Antonija Löwi, da se je Janez Bratuša zavezal 25 drevenk ajde Jakobu Löwi prodati; dočim pa je Janez Bratuša trdil, da se je zavezal mu prodati samo polovico one ajde, katero bodo mlatici navejali. To njegovo opravičevanje potrdile so tudi priče Franc Kolarič in Franc Bratuša, akoravno so priče od nasprotnikove strani, posebno Jakob Löwi in njegova obitelj, ostale pri trditvi, da je Janez Bratuša prodal 25 drevenk. Po sklenjeni glavni obravnavi (pri kateri je zastopal obtoženega g. dr. Al. Brenčič, odvetnik v Celju,) spoznalo je sodišče, da Janez Bratuša ni kriv, da bi bil po krivem prisegel in se je torej oprostil. Sod-nija je namreč smatrala, da se pogodnika nista natanko dogovorila o predmetu kupa in da je Jan. Bratuša mislil, da je prodal samo polovico navejane ajde, Löwi pa, da mu je prodal 25 drevenk.

S Klečkih goric pri Poličanah. (Vinske kupce) opozarjam na te vinske gorice. Če se morda par minut v Studenicah pomudiš, potem jo kreni po pešpoti doli v bližnjo vas Krasino, od tam pa jo zavij celo na desno po prav razvoženi kameniti cesti v bočke hribe, tukaj se ti pomalem prikažejo nizki klečki vinogradi. Črez 10—15 minut si lahko na vrhu naših Klečkih goric, v kojih še prav v dobrem stanju vinska trta

prospeva, in to celo brez amerikanca. Sorte našega trsa so n. pr. črnina, zelenika, šipon, beline dve sorti, muškatelec in več še drugih dobrih plemen, ki nam še prav obilno grozdja obrodé. Leta 1893. je bila izvanredno bogata trgategv pri nas tako, da smo tu pa tam na 1/2 oralu vinograda do 5 štrt. izvrstne kapljice nazmikali, in takoj si ga lahko liter po 19—20 kr. prodal; pozneje na leto je že pa stal liter po 30 kr. V obče se sme trditi, da so naše gorice tisto leto več nego 100.000 gld. vrgle; kajti nekateri večji vinogradniki so izrešili jeden po 1000 gld. Sicer pretečeno jesen je bilo veliko slabše s trgatvijo pri nas; ali vendar sprva so še kupci plačevali mošt liter po 18—20 kr.; zdaj je pa slabše, čisto vino se dobi po 17—19 kr. liter. Trtne uši še tukaj ni, pa tudi hvala Bogu preostre toče še mojega spomina tukaj nismo imeli. Le za prihodnjost nas Bog obvaruj hudih nesreč, potem pa bogate kupce uljudno vabimo v naše kraje.

Iz Slov. Goric. (Marsikaj.) Veseli me, da še od Apač do Cmureka bivajo Slovenci; zakaj ne? Saj je slovenska last ona pokrajina. Pozdravil sem pri neki priliki ondi staro ženko v nemščini, na kar mi je odzdravila v slovenščini; kar me je jako veselilo. V razgovoru ž njo mi je pojasnila, da Nemeč brez — Slovenca ne more živeti, ker je — prelen in se mu ne ljubi — delati! Čast za Nemce? — Vnovejšem času opazujem, da dohajajo slovenske dopisnice in napisi na pismih vedno redkeje. Nekateri sicer pismo napiše v slovenščini, ali napis napravi — nemški! Ni to narobe svet? Zatorej se opozarjajo Slovenci, da na vsaki pošti tirjajo slovensko-nemške dopisnice in pišejo na njih in na pismih izključljivo le slovenske napise! To bi bilo častno. Znano mi je, da v nekem trgu v Slov. Goricah tirja slovenske dopisnice samo jeden rodoljub, in, ako bi še ta ne jemal, imeli bi samo nemške! No, v tem oziru, bi vendar lahko napredovali! Jednako bi bilo želeti, da bi stranke na davkarijah tirjale, da se naj na slovenskih straneh tiskovine rešujejo! Naprej zastava Slave!

—k—

Iz Haloz. (Poštna zadeva.) Naši poštni uradniki in uradnice so vam, kakor sem že zadnjič omenil, učeni ljudje. Ali niso? Če pa še ne vedo, kje je moja Sv. Trojica v Halozah. Pa tudi pravični so slovenskemu občinstvu in — omikani. Čujte! Ondan je bilo, ko sem imel opraviti na pošti v Ptuj. Pred menoj so čakale kmečke ženske s slovensko pohlevnostjo in potrpežljivostjo že dolgo odrešenja pri uradniku, ki slovenski ne ume. (Gospoda pride se vé prej na vrsto, če tudi pozneje pride). Slednjič je bilo tem krotkim ženicam le predolgo čakati in jele so nekaj godrnjati, oziroma prositi, naj se jim zahtevano dá. »Halt's Maul!« bil jim je odgovor.

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar so potrdili postavo o nedeljskem počitku pri raznih obrtih. — Zasedanje deželnih zborov se konča 13. t. m. in državni zbor se prè snide 17. t. m. Državni zbor se bode najprej pečal z novo postavo proti pijančevanju in potem z davčno preosnovo.

Češko. L. 1898. bode praznovalo češko kraljestvo 700letno slavnost. Istega leta bode pa tudi 50letnica cesarjevega vladanja. Morda se bodeta obe slavnosti združili s tem, da se Čehi zedinijo in da se dajo cesar za češkega kralja kronati.

Štajarsko. V deželnem zboru je poslanec Morre dne 4. t. m. utemeljeval predlog, naj se za izvažanje rudnin in železnine s Štajarskega uvede deželna doklada. Na to je poslanec dr. Radaj poročal o vinorejski soli v Mariboru. Načrt o novi lovski postavi pa se predloži v prih. zasedanju deželnemu zboru, jednako tudi načrt za postavo o ribarstvu. G. Jerman je želel, da gledé ribarstva zbor ostane pri lanskem sklepu, pa je ostal s predlogom v manjšini.

Koroško. Kmetijska družba ima ta mesec več shodov tudi v slov. krajih, kjer bodo pa le nemški potovalni učitelji prodajali kmetijsko učenost. Z nemščino hoče družba povzdigniti kmetijstvo?! — Fužine v Prevaljah se bodo opustile in se preselile na Gornjo Avstrijsko v Donawitz.

Kranjsko. Na Dolenjskem kandiduje namesto dr. Vojske dobro znani g. prof. Toma Zupan. — V Kočevju že letos dobijo nov vodovod, ki bo stal 70.000 fl. — Zadnje nedeljo je radoliško katol. politično društvo imelo dobro obiskan shod na Bledu.

Primorsko. Goriški deželni zbor ne zboruje, ker se slov. poslanci ne morejo sporazumeti s čez mero prevzetnimi Lahoni. — Dne 2. febr. je pri Sv. Petru v Istri poročal poslanec Spinčič do 1000 zbranim volilcem, ki so pohvalili njegovo delovanje. — Liberalni listi že pišejo, da bodo pri prih. deželnozbornih volitvah v Istri Lahoni zgubili nekaj poslancev. To bi bilo pravično; kajti v Istri je 185.000 Slovencev in Hrvatov in le 118.000 Lahov.

Dalmatinsko. V Spljetu je bil 23. jan. ljudski shod. Ljudstvo je navdušeno odobrilo prošnjo do svetlega cesarja za zjedinenje Dalmacije s Hrvatsko in izreklo nezaupnico onim, ki so v deželnem zboru zoper to glasovali.

Hrvatsko. Dne 4. t. m. je praznoval prevzvišeni vladika Strossmayr v Djakovu 80. rojstni dan. Bog ga ohrani še mnogo let katoliški cerkvi, slovanstvu in hrvatskemu narodu! — Ban Hedervary bojda v kratkem odstopi. Ne bode ga škoda; toda njegov naslednik še bode morda slabši!

Ogersko. V Banski Bistrici je obtoženih več Slovakov, ker so peli slovaške pesmi. — Kako nespametna je ogerska vlada, vidi se iz tega, da je kupila malovredne L. Košutove spise za 100 tisoč gld. — Toliko zatirani Rumuni se veselijo, da se je ustanovila ljudska stranka. Tej stranki želimo obilo uspehov.

Vnanje države.

Rim. Sv. oče so sklenili osnovati v Carigradu višji učni zavod za vzgojo grško-katoliških duhovnikov. Tudi v Rimu bodo zanaprej v grški zavod sprejemali samo prave Grke, čisto grškega obreda. — Kakor poroča neki arabski list, bodo sv. oče posredovali na prošnjo sultanovo v armenskem vprašanju.

Italijansko. Sodišče je odbilo Crispijevo tožbo proti Giolittiju. — Policija je v Rimu zaprla anarhista ali prekucuhá Ravaglio in dva njegova tovariša; našla je tudi mnogo bomb, obilo dinamita in anarhističnih spisov.

Francosko. Henri Rochefort se je pomiloščen vrnil v Pariz. Mož je pri radikalcih in socialistih priljubljen; toda kaj posebnega ne bode dognal, ker je močen le s peresom, ne pa tudi z mečem.

Belgijsko. Prejšnji predsednik poslanske zbornice, Lantscheere, je odstopil, ker so ga socialisti hudo razžalili. Novim predsednikom je izvoljen bivši ministerski predsednik Beernaert, ki pa ima pri večini precej nasprotnikov.

Nemško. Na Württenberskem so bile te dni deželnozbornske volitve po novi volilni pravici. Ljudstvo

voli 70 poslancev, in od teh je dobila katoliška stranka, ki še je komaj lani začela delovati, 16 poslancev; nekaj še jih gotovo dobi pri ožji volitvi.

Rusko. Pred tednom je pri neki priložnosti izjavil ruski car, da ne misli uveljaviti kako ustave. Ta bi le židom največ koristila, kakor žal, tudi v našem cesarstvu. — Car je podaril mohilevskemu nadškofu, ki v Petrogradu stanuje, krasen skofovski križ v demantih. Na Ruskem že 30 let ni bil tako odlikovan noben katoliški skof.

Bolgarsko. Pri volitvah v sobranje zadnje nedelje je vladna stranka dobila od 20 mandatov 18. Pri teh volitvah je to-le važno, da je Stambulov v Trnovem ostal v manjšini. Vidi se, da ima prejšnji ministerski predsednik malo zaupanja pri ljudstvu.

Srbsko. Kralj Aleksander je bojda prav za prav zato odpotoval na Francosko v Biaric, da naredi spravo med svojim očetom in materjo, med Milanom in Natalijo.

Azija. Vojska med Kitajci in Japonci se se nadaljuje. Kitajci so zgubili prevažno trdnjavo Vajhajvaj in z njo skoro vse vojne ladje brez velicega boja. Na morju se Kitajci ne morejo več braniti, po suhem bodo pa Japonci gotovo lahko prodirali proti kitajskemu glavnemu mestu, Peking.

Amerika. Pred tednom so v nekaterih južnih republikah nastale krvave rabuke. V braziljskem glavnem mestu, Rio di Janeiro, so bili krvavi izgredi. Tudi učenci vojaške šole so se ondi uprli in si prisvojili puške in topove. Kjer je nered in punt, tam za poštene ljudi nikdar ni dobro. Torej ne v Brazilijo!

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

Ko je potem l. 1276. Rudolf Habsburški si Štajarsko priboril, bili so vsled dne 21. novembra t. l. sklenjenega miru vsi gradovi, trdnjave in posestva, kar si jih je bil Otokar prisvojil, prejšnjim lastnikom izročeni, in tako je tudi Friderik Ptujski, povišan v deželnega maršala, dobil z drugimi gradovi tudi razdžani Vurberg nazaj. Dal je potem postaviti novi grad, kateri še deloma danes stoji.

Ta Friderik III. Ptujski je imel večletne razprtije s solnograškim nadškofom, svojim fevdnim gospodom. Dasi je kot fevdnik bil od nadškofa odvisen, obnašal se je celo samovlastno ter je s fevdi ravnal, kakor s svojo lastnino. Sklicevaje se na zgodovinsko pravo je celo trdil, da solnograški nadškof ne more in ne sme pridobljenih fevdov drugemu izročiti, kakor le njemu in njegovim dedičem. Poravnati to neljubo zadevo, prizadeval si je nadškof Friderik že dne 1. januarja 1280 v Lipnici, ali ker se tukaj niso mogli zjediniti, pogajali so se še dne 14. junija, potem 17. in 18. julija t. l. v Solnogradu, kjer se je Friderik III. Ptujski slednjič vendarle udal ter se odpovedal vsem dozdevnim pravicam, zlasti na grad in mesto Ptuj in na vogtijo nadškofovskih lastin v okrajini. Nadškof pa je njemu in njegovim dedičem izročil častno službo grajskega kneza čez grad in mesto Ptuj z mitnino in colnino ob tržnih dneh v obmestju in zunaj.¹⁾

Ko pa je nadškof Friderik dne 7. aprila 1284 umrl ter mu je sledil Rudolf iz plemenite rodovine Hoheneck, ponovile so se stare razprtije še v obilnejši meri, zlasti potem, ko Friderik III. Ptujski novega nad-

¹⁾ Dr. Alb. v. Muchar, Gesch. Steierm., V., 438.